

Bilag C

**Vurderinger efter habitatbekendtgørelsen af ansøgt
råstofindvindingsprojekt om fortsat og udvidet
råstofindvinding af Vesters Grusgrav på matr.nr. 9p og 10a
Batum By, Rødding i Viborg Kommune**

Dato 10-03-2026

Sagsbehandler Flemming Vang

Christensen

raastoffer@ru.rm.dk

Tel. +45 78411926

Sagsnr. 1-50-71-29-23

Side 1

A. Lovgrundlag**A.1 Natura 2000**

Før Region Midtjylland giver tilladelse til råstofindvinding efter råstoflovens¹ § 7, skal regionen i henhold til § 6, stk. 1 i habitatbekendtgørelsen² vurdere om det ansøgte, i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. Denne vurdering kaldes derfor en Natura 2000-væsentlighedsvurdering.

Vurderingen af om en plan eller et projekt påvirker et Natura 2000-område væsentligt er baseret på, om projektet kan påvirke de karakteristika og miljømæssige forhold, der kendetegner det konkrete Natura 2000-område, herunder særligt de konkret fastsatte bevaringsmålsætninger for de arter og naturtyper, der er på Natura 2000-området udpegningsgrundlag.

Hvis det i væsentlighedsvurderingen ikke kan udelukkes, at det ansøgte råstofindvindingsprojekt kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område, jf. habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 2. Viser vurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområdes integritet, kan der ikke meddeles tilladelse til det ansøgte.

Væsentlighedsvurderingen og, hvis påkrævet, konsekvensvurderingen skal fremgå af myndighedens afgørelse, jf. habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 4.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1230 af 20/11/2024 om råstoffer med senere ændringer.

² Bekendtgørelse nr. 1098 af 21/08/2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter med senere ændringer.

Region Midtjyllands konkrete Natura 2000-væsentlighedsvurdering for det ansøgte råstofvindingsprojekt fremgår af afsnit B.

A.2 Bilag IV

Tilladelse til råstofvindning efter råstoflovens § 7, stk. 1 er omfattet af habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 3, nr. 1 og derved forpligtelsen i habitatbekendtgørelsens § 10. Før Region Midtjylland giver tilladelse efter råstoflovens § 7, stk. 1, skal regionen således vurdere, om det ansøgte projekt kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for bilag IV-arter i deres naturlige udbredelsesområder, jf. habitatbekendtgørelsen § 10.

Et yngle- eller rasteområde forstås som en samling af lokaliteter, hvor en bestand af en art yngler eller raster, og ikke som hver enkelt lokalitet eller forekomst, medmindre der ikke er økologisk sammenhæng med andre lokaliteter eller forekomster. Ofte vil de enkelte lokaliteter i et sådant "netværk" af lokaliteter, der udgør et yngle- eller rasteområde, indbyrdes supplere hinanden i at opretholde bestanden. Betydningen af de enkelte lokaliteter i netværket kan afhænge af bestandens tæthed og spredningsmuligheder.

Ved vurderingen af om et yngle- eller rasteområde beskadiges eller ødelægges, er det afgørende, om den økologiske funktionalitet kan opretholdes på mindst samme niveau som hidtil.

Samtidig er alle former for forsætlig indfangning eller drab af bilag IV-arter og forsætlig ødelæggelse eller indsamling af æg fra bilag IV-arter i naturen forbudt, ifølge artsfredningsbekendtgørelsens³ § 10, stk. 1.

Vurdering af, hvorvidt en bilag IV-art vil blive påvirket af et givent projekt, forudsætter blandt andet kendskab til arternes konkrete forekomst og udbredelse i det berørte område, spredningsmuligheder og økologiske sammenhænge.

Region Midtjyllands konkrete vurdering af bilag IV-arter for det ansøgte råstofvindingsprojekt fremgår af afsnit C.

³ [Bekendtgørelse nr. 521 af 25/03/2021 om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt](#)

B. Natura 2000-væsentlighedsvurdering

Projektområdet består primært af bare arealer efter tidligere råstofindvinding, samt arealer med høj og lav tæt vegetation, samt agerjord. Der er ingen åløb eller søer i eller i projektområdets umiddelbare omgivelser.

B.1 Oplysninger om nærmeste Natura 2000-områder

De nærmeste Natura 2000-områder i forhold til det ansøgte projektareal er:

- Natura 2000-område N30 Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simested og Nørre Ådal, Skravad Bæk, som omfatter habitatområde H30 og fuglebeskyttelsesområderne F14 og F24. Habitatområde H30 ligger ca. 3,3 km nord for projektområdet, mens F24 er beliggende ca. 6,3 km nordvest for projektområdet. Fuglebeskyttelsesområde F14 er placeret i en afstand af ca. 17 km mod nordvest.
- Natura 2000-område N33 Tjele Langsø og Vinge Møllebæk, som omfatter habitatområde H33 og fuglebeskyttelsesområde F16. Begge områder er beliggende ca. 5,6 km øst for projektområdet.

Af Tabel 1 fremgår en samlet oversigt over Natura 2000-områder, deres relevante delområder, afstande til projektområdet og indledende vurdering af, hvorvidt at en væsentlig påvirkning kan udelukkes.

Tabel 1. Oversigt over Natura 2000-områder med indledende vurdering af, om væsentlig påvirkning kan udelukkes – forud for nærmere væsentlighedsvurdering.

Natura 2000-område	Delområde	Afstand til projektområde	Vurdering påkrævet
N30	H30	3,3 km	Ja
	F14	17 km	Nej (Stor afstand, og ingen forbundne åsystemer mv.)
	F24	6,3 km	Ja
N33	H33	5,6 km	Ja
	F16	5,6 km	Ja

For de områder med den indledende vurdering ovenfor, hvor en væsentlig påvirkning ikke indledningsvis kan udelukkes, foretages en nærmere væsentlighedsvurdering for N30 og N33 nedenfor.

Relevante områders udpegningsgrundlag og relevante arter og naturtyper

Gennemgang af Natura 2000-område N30 ift. H30 og F24
 Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området N30 fremgår af nedenstående Tabel 2 og **Error! Reference source not found.**⁴.

Tabel 2. Udpegningsgrundlag for H30.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 30		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Vadeflade (1140)
	Lagune* (1150)	Bugt (1160)
	Rev (1170)	Strandvold med enårige planter (1210)
	Strandvold med flerårige planter (1220)	Kystklint/klippe (1230)
	Enårig strandengsvegetation (1310)	Strandeng (1330)
	Forklit (2110)	Grå/grøn klit* (2130)
	Klithede* (2140)	Søbred med småurter (3130)
	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Vandløb (3260)
	Våd hede (4010)	Tør hede (4030)
	Enekrat (5130)	Tørt kalksandsoverdrev* (6120)
	Kalkoverdrev* (6210)	Surt overdrev* (6230)
	Tidvis våd eng (6410)	Urtebræmme (6430)
	Nedbrudt højmosse (7120)	Hængesæk (7140)
	Tørvelavning (7150)	Kildevæld* (7220)
	Rigkær (7230)	Bøg på mor (9110)
	Bøg på mor med kristtorn (9120)	Bøg på muld (9130)
	Ege-blandskov (9160)	Stilkeke-krat (9190)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Blank seglmos (6216)	Gul Stenbræk (1528)
	Grøn kølleguldsmed (1037)	Stor kærguldsmed (1042)
	Kildevældsvindelsnegl (1013)	Bæklampret (1096)
	Flodlampret (1099)	Stavsild (1103)
	Stor vandsalamander (1166)	Odder (1355)
	Spættet sæl (1365)	Damflagermus (1318)

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlaget er gennemgået i 2018-22. Enårig strandengsvegetation (1310), klithede (2140), tørt kalksandsoverdrev (6120) og stor kærguldsmed er ikke kortlagt i habitatområde H30. De nævnte naturtyper og arter gennemgås derfor ikke yderligere.

Natura 2000-området er, jf. Natura 2000-planen og seneste basisanalyse (2022-2027)⁵, specielt udpeget for at beskytte ådals-

⁴ Natura 2000-planlægning 2022-2027 (sgav.dk)

⁵ Natura 2000-plan, 2022-2027. Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simested og Nørre Ådal, samt Skravad Bæk

og kystnatur, og i kraft af sin størrelse er området af væsentlig betydning for beskyttelsen af en lang række habitatnaturtyper. Området rummer således over 26 % af det samlede kortlagte areal med kildevæld inden for Natura 2000-områder i den kontinentale biogeografiske region, og tilsvarende godt 19 % af vandløb med vandplanter, godt 14 % af henholdsvis rigkær og hængesæk, 13 % af urtebræmmer og omkring 10 % af henholdsvis stilkegekrat, enekrat og surt overdrev. Øvrige naturtyper, som tilsvarende er repræsenteret med over 5 % er skovbevokset tørvemose, tør hede, tørvelavning og strandvold med flerårig vegetation. Området rummer over 5 % af den kontinentale biogeografiske regions samlede areal af levested for stor vandsalamander. Kildevæld og rigkær rummer væsentlige forekomster af blank seglmos, kildevældsvindelsnegl og gul stenbræk, og områdets vandløb huser en bestand af grøn kølleguldsmed, som ét af kun tre Natura 2000-områder i den kontinentale biogeografiske region. Lovns Bredning og Hjarbæk Fjord rummer desuden 7 % af den marine naturtype bugter og vige inden for Natura 2000-områderne i den marin atlantiske region.

Af arter på udpegningsgrundlaget for N30 med nærmere relevans for projektområdet er stor vandsalamander, hvortil det af basisanalysens opsummering fremgår, at der ikke vurderes at være trusler mod stor vandsalamander, odder og arter af grøn kølleguldsmed og stor kærguldsmed, hvortil stor kærguldsmed dog ikke forefindes i habitatområdet ud fra beskrivelsen af arter i området. I forhold til yngle- og rasteområder af arter af flagermus bemærkes, at projektområdet ikke omfatter egnede træer eller bebyggelse.

Af sangsvane er af fugle på udpegningsgrundlaget for N30 relevant for nærmere vurdering i forhold til projektets aktiviteter. Nærmeste registrering af sangsvane er på arealet lige nord for den vestlige del af projektområdet. Sangsvane er en trækfugl og er at finde fouragerende på agerjorde, som forefindes i området.

Gennemgang af Natura 2000-område N33 ift. H33 og F16
Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området N33 fremgår af nedenstående tabel⁶.

⁶ [Natura 2000-planlægning 2022-2027 \(sgav.dk\)](#)

Tabel 3. Udpegningsgrundlag for H33 og F16.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 33		
Naturtyper:	Søbred med småurter (3130)	Kransnålalge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Brunvandet sø (3160)
	Vandløb (3260)	Kalkoverdrev* (6210)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Urtebræmme (6430)	Kildevæld* (7220)
	Rigkær (7230)	Bøg på mor (9110)
	Ege-blandskov (9160)	Stilkeke-krat (9190)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Blank seglmos (6216)	Bæklampret (1096)
	Odder (1355)	Damflagermus (1318)

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlaget er gennemgået i 2018-22. Kalkoverdrev (6210) og Tidvis våd eng (6410) er ikke til stede i habitatområde H33. De nævnte naturtyper og arter gennemgås derfor ikke yderligere.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 16	
Fugle:	Sædgås (T)

Fugle, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. I parenteserne står "T" for trækfugl og "Y" for ynglefugl. Udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Natura 2000-området er, jf. Natura 2000-planen og seneste basisanalyse (2022-2027), specielt udpeget for at beskytte Tjele Langsø og de store mosaikagtige forekomster af rigkær og kildevæld langs Vinge Møllebæk, der bl.a. er levested for blank seglmos. Fuglebeskyttelsesområdet er udpeget for sædgås, der i vinterhalvåret periodisk overnatter på Tjele Langsø og raster på de omgivende marker. Endvidere er der ellesumpe og skovbevoksede tørvemoser med stedvis høj naturværdi omkring Tjele Langsø og Vinge Møllebæk, og på skråningerne ned mod Vinge Møllebæk findes forekomster med surt overdrev af høj naturmæssig værdi. Vandløbene i området er levested for bæklampret, og odder er registreret to steder⁷.

Af arter og fugle på udpegningsgrundlaget for N33 med potentiel relevans for projektområdet fremgår odder, damflagermus og sædgås.

Relevante arter og fugle ift. Natura 2000-områderne N30 og N33

Samlet er følgende arter og fugle relevante for overvejelse ift. Natura 2000-væsentlighedsvurdering af projektet:

stor vandsalamander, damflagermus, odder, grøn kølleguldsmed og samt sangsvane og sædgås.

⁷ Natura 2000-plan, 2022-2027. Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simsted og Nørre Ådal, samt Skravad Bæk

B.2 Gennemgang af databaser for registreringer af arter på udpegningsgrundlaget

Region Midtjylland har foretaget gennemgang af Naturdata⁸, Arter.dk⁹ og Naturbasen.dk¹⁰. Ved gennemgangen er der ikke fundet registreringer af arter på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag inden for eller i projektområdets nærmere omgivelser.

Der er flere registreringer af flokke af sangsvane på et markareal umiddelbart nord for og øst for projektarealet. Og der er en registrering af sædgås ca. 820 m vest for projektarealet.

B.3 Natura 2000-væsentlighedsvurdering i forhold til naturtyper på udpegningsgrundlaget

Natura 2000-områdets våde naturtyper kan være meget følsomme over for ændringer i grundvandsstanden.

Ved vandindvinding fra grundvandsboring dannes en midlertidig tragteffekt, som hurtigt udlignes, når vandindvindingen stopper. Der søges alene om vådsortering indenfor dagsperioden. Af det oppumpede grundvand, vil langt størstedelen reinfiltrere og nedsive til grundvandet fra sedimentationsbassin og fra de våde oplag af sorteret materiale, som det er undersøgt og beskrevet i projekt om undersøgelse af processer for vådsortering af råstoffer.¹¹ I denne sammenhæng har projektet fortsat mulighed for fortsat nedsivning af sorteringsvand ved etablering af nyt sedimentationsbassin i projektområdets sorteringsareal, som ved den tidligere råstofindvinding på arealet.

Det aktuelle projekt om råstofindvinding indeholder ingen indvinding af råstoffer under grundvandsspejlet. Der indvindes fortsat vand fra eksisterende anvendt boring 57.462 til vådsortering under projektet og støjbekæmpelse. Vandmængden til støjbekæmpelse estimeres i ansøgningen til at andrage nogle få hundrede m³. Samlet er vandforbruget til vådsortering angivet til 8 m³, som vil medføre en begrænset midlertidig tragteffekt indenfor driftsperioden i dagtimerne, hvorefter Region Midtjylland vurderer, at der samlet vil være tale om en vandindvinding på ca. 9 m³ per døgn.

Region Midtjylland vurderer, at den fortsatte anvendelse af boring 57.462 med vandindvinding under det ansøgte projekt, ikke vil medføre nogen påvirkning af betydning for naturtyperne på udpegningsgrundlaget for habitatområde H30 på grundlag af, at afstanden til Natura 2000-området N30 er 3,3 km. Derudover er der

⁸ Naturdata - Danmarks Miljøportal (miljoportal.dk), opslag d. 25.8.2025.

⁹ Arter.dk - Fundsøgning, opslag d. 25.8.2025.

¹⁰ Naturbasen.dk - Fundsøgning (licens G03/2021), opslag d. 25.8.2025.

¹¹ Grontmij, teknisk notat, Miljøpåvirkning fra indvinding af vand til grusvask, 10. marts 2011.

tale om en begrænset vandindvinding i et omfang af 9 m³ dagligt, hvor langt størstedelen erfaringsmæssigt nedsiver i området ved recirkulation. Dette er ligeledes vurderingen i forhold til øvrige våde naturtyper indenfor Natura 2000-områderne N30 og N33, som ligger i større afstand.

B.4 Natura 2000-væsentlighedsvurdering i forhold til dyrearter på udpegningsgrundlaget

Flagermus

Projektområdet indbefatter ingen træer, bygninger eller nogen vegetation, som kan udgøre reder for flagermus eller ledelinjer af betydning for fødesøgning. Projektområdet omfatter enkelte træer, som ikke har en alder eller karakter, hvor de frembyder egnede yngle- og rasteområder for flagermus, eller have funktion som større sammenhængende ledelinjer. Hertil forefindes der i projektområdets nære omgivelser ikke egnede redetræer for flagermus. Der foreligger hertil ingen registreringer af flagermus indenfor eller i de nære omgivelser til projektområdet.

Odder

Der findes ingen egnede levesteder for odder, som våde naturtyper indenfor for projektområdet eller i dets /umiddelbare omgivelser. De efterladte sandede vandhuller i grusgraven vurderes ikke at have en størrelse og opbygning, som gør dem til egnede yngle- og rasteområder. Da der hertil ikke indvindes under grundvandsspejlet, vurderes projektet hertil ikke at kunne påvirke levesteder i form af søer eller vandløb uden for det ansøgte areal.

Stor vandsalamander

Stor vandsalamander er den eneste dyreart på udpegningsgrundlaget for N30 og N33, som er observeret i indenfor projektarealet eller i dets nærhed. Et enkelt voksent individ af stor vandsalamander er under naturundersøgelser af projektområdet observeret ved besigtigelse den 30. august 2024 centralt beliggende i vandhul i grusgraven (ved tidligere sedimentationsbassin) under en træplade i den midt-østlige del af området.¹²

Der er et centralt beliggende vandhul indenfor området, hvor der har været tidligere råstofindvinding. Ud fra de foretagne naturundersøgelserne vurderes vandhullet for egnet yngle- og rasteområde for arten, hvor der ikke foruden det enkelte individ blev fundet eller er registreret æg, larver, eller andre individer. Desuden findes der to efterbehandlede vandhuller og tidligere

¹² Erik Dylmer, Notat over feltbesigtigelser for padder og markfirben, 16.06.2025

sedimentationsbassiner i umiddelbar nærhed, som fremstår som potentielt egnede yngle- og rasteområder for arten.

Om artens vandringsadfærd og spredningsevne fremgår det af DCE's håndbog med gengivelse af observationer fra anden faglitteratur, at stor vandsalamander typisk koloniserer nye vandhuller inden for ca. 580 m og i enkelte tilfælde op til ~800 m, men langt sjældnere på større afstande. Denne begrænsede spredning skyldes artens relativt korte terrestriske vandringsafstande.

På baggrund af, at arten i projektområdet befinder sig i en afstand af 3,3 km fra nærmeste Natura 2000-område, som er en markant større afstand end de kendte typiske og forventelige spredningsafstande for arten på op til ca. 800 m, vurderes forekomsten af stor vandsalamander ikke til at have en sådan tilknytning til H30, eller have betydning for opretholdelse af en bestand i Natura 2000-området, at denne forekomst har nogen væsentlig betydning for Natura 2000-området.

Grøn Kølleguldsmed

Grøn kølleguldsmed er en rentvandsart, der yngler i hurtigtstrømmende og rene, iltrige vandløb. I Danmark forekommer grøn kølleguldsmed kun i Jylland, hvor den er knyttet til en række større vandløbssystemer. Larven lever nedgravet i sand eller grus. De voksne guldsmede opholder sig overvejende tæt på vandløbet. Grøn kølleguldsmed har tidligere været regnet for sjælden og fåtallig og blev i 1970'erne anset for at være i stærk tilbagegang.¹³

For så vidt angår de efterladte sedimentationsbassiner/vandhuller bemærkes, at disse ikke frembyder egnede særligt egnede yngle- og rasteområder for arten, som hurtigtstrømmende vandløb. Hertil bemærkes i øvrigt, at projektet friholder de eksisterende bassiner, hvortil der ikke ses, at være påvirkning af disse fra projektet.

Fuglearter på udpegningsgrundlaget

Projektområdet vurderes ikke at have betydning for levesteder for fuglearter på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne, idet projektområdet består af næringsfattige arealer og vandhuller uden indhold af vegetation og fisk, og opfylder derfor ikke kravene til potentielle yngle- og rasteområder for disse arter. De omgivende arealer til projektområdet har mere velegnede fladt terræn med mere

¹³ Rasmussen, J F (2007) Grøn kølleguldsmed *Ophiogomphus cecilia*. – I: Søgaard, B. & Asferg, T.(red.): Håndbog om dyrearter på Habitatdirektivets bilag IV - til brug i administration og planlægning. – Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet. Faglig rapport fra DMU, nr. 635.

frodig vegetation af græs mv., som er et egnet raste- og fourageringsområde for sangsvane og tajgasædgås.

Tajgasædgås er som vintertrækfugl kendetegnet ved en vinteradfærd i Jylland, hvor en forekomst af international betydning forekommer omkring Tjele Langsø, Nørre Ådalen og Lille Vildmose, hvortil arten sjældent afviger fra dens systematiske trækmonster.¹⁴ Arten yngler normalt ikke i Danmark.

Fuglearten sangsvane er registreret rastende og fouragerende på det efterbehandlede markareal lige nord for den aktive del af projektområdet samt ca. 400 m øst for det ansøgte projektområde. Og tajgasædgås er registreret ca. 800 m vest for det ansøgte projektområde. Det vurderes hertil ikke, at det tilladte projekt vil medføre væsentlige ændringer i den overordnede støjpåvirkning i omgivelserne, som vil ændre på

I forhold til sangsvane, tajgasædgås og sædgås vurderes det ikke, at projektområdet omfatter nærmere anvendte og betydende fourageringsområder for sangsvane, Tajgasædgås og sædgås, hvortil ingen af arterne er registreret i projektområdet, hertil lægges ved vurderingen vægt på, at agerjorderne omkring projektområdet frembyder store og samlede egnede fourageringsområder for begge arter, som fører til at projektområdets mindre areal af agerjord ikke ses at kunne udgøre et betydende fourageringsområde for arterne i dette område. Om støj i området bemærkes det, at der er tale om en fortsat råstofindvinding og udvidelse af eksisterende råstofgrav, hvorunder eksisterende to arealer med miljøpladser fortsat drives, hvorfor omgivelserne i området over en lang årrække har haft en mindre støjpåvirkning på samme karakter.

Projektområdet vurderes i øvrigt ikke at frembyde relevante levesteder for øvrige arter på udpegningsgrundlaget.

B.5 Samlet væsentlighedsvurdering

Region Midtjylland vurderer samlet efter habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 1, at det ansøgte råstofindvindingsprojekt ikke kan påvirke bevaringsmålsætninger eller udpegningsgrundlag væsentligt for de nærmeste og relevante Natura 2000-områder N30 og N33. Region Midtjylland finder derfor, at der ikke skal foretages en nærmere konsekvensvurdering af påvirkninger på Natura 2000-området, jf. habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 2.

¹⁴ Brandt, T., Lund, T., Sørensen, D., Sørensen, F., Skyllberg, U., Therkildsen, O.R. & Fox, A.D. (2017). Recent status and changes in abundance of Taiga Bean Geese wintering in NE Jutland. – Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 111: 138-146, som gengivet i Novana-beskrivelse, DCE, af træfuglearten 2018-2019.

C. Bilag IV-artsvurdering

C.1 Relevante bilag IV-arter ved projektområdet

Baseret på "Opdatering af: Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV"¹⁵, "Opdatering af: Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV. Del 2 – Odder og flagermus"¹⁶ samt NOVANA's artsregistreringer¹⁷ er det muligt, at følgende arter kan forekomme i projektområdet: odder, flere arter af flagermus, stor vandsalamander, strandtudse, spidssnudet frø, og markfirben. Hertil ses arterne markfirben, strandtudse, spidssnudet frø og grøn kølleguldsmed også for relevante at vurdere nærmere for.

Region Midtjylland har foretaget opslag på Naturdata¹⁸, Arter¹⁹ og Naturbasen²⁰. Regionen har kun medtaget kvalitetssikrede artsregistreringer og registreringer fra de seneste 10 år.

C.2 Besigtigelser af bilag IV-arter og yngle- eller rasteområder

For at afklare om det ansøgte projekt kan ødelægge eller beskadige yngle eller -rasteområder for bilag IV-arter, har ansøger foranstaltet naturundersøgelser, udført af fagkonsulent, Erik Dylmer for at kortlægge den konkrete forekomst af bilag IV-arter, som er afrapporteret i indsendt følgende notat:

Erik Dylmer, Notat over feltbesigtigelser for padde og markfirben, 16.06.2025 (bilag B.4)

Af notatet fremgår det, at der er foretaget feltbesigtigelser med gennemgang af projektområdet på følgende datoer:

- 30. august 2024
- 16. april 2025
- 13. juni 2025

Som det fremgår af notatet, har feltbesigtigelserne haft særligt fokus på at bestemme, om der er en tilstedeværelse af bilag IV-arter, herunder særligt fokus på relevante bilag IV-arter af padde samt markfirben i forhold til projektområdet. På baggrund af regionens undersøgelser vurderes det, at følgende arter har potentielt egnede yngle- eller rasteområder inden for eller i umiddelbar nærhed af

¹⁵ Opdatering af: Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV, Aarhus Universitet, DCE (2023), Videnskabelig rapport nr. 520

¹⁶ Opdatering af: Håndbog om dyrearter på Habitatdirektivets Bilag IV. Del 2 – Odder og flagermus. Aarhus Universitet, DCE (2024), Videnskabelig rapport nr. 603

¹⁷ NOVANA Arter (au.dk)

¹⁸ Naturdata - Danmarks Miljøportal (miljoportal.dk), opslag d. 25.8.2025

¹⁹ Arter - Fundsøgning, opslag d. 24.8.2025

²⁰ Naturbasen – Fundsøgning (licens G03/2021), opslag d. 25.8.2025

projektet: Projektområdet frembyder potentielt egnede yngle- og rasteområder for arten markfirben og stor vandsalamander.

Markfirben

Under naturbesigtigelserne blev navnlig de sydvendte solbeskinnede sandskråninger indenfor projektområdet undersøgt for tilstedeværelsen af markfirben. Der er under de tre naturbesigtigelser ikke observeret forekomst af markfirben i projektområdet.

Padder, herunder stor vandsalamander og spidssnudet frø

Under naturbesigtigelserne blev der ved besigtigelse den 30. august 2024 observeret et enkelt voksent individ af stor vandsalamander under træplade ved efterladt sedimentationsbassin/vandhul centralt i grusgraven. Vandhullet havde på tidspunktet for undersøgelserne meget grumset vand og kun meget sparsom bundvegetation. Der blev ikke fundet æg eller larver af stor vandsalamander, men vandhullet vurderes at være egnet som ynglested for arten, og må på baggrund af de foreliggende oplysninger anses for et potentielt og anvendt yngle- og rasteområde for arten. Enkelte forekomster af græsser, herunder mannasødgræs, blev registreret, og denne vegetationstype benyttes ofte af arten til æglægning.

C.3 Vurdering i forhold til bilag IV-arter

På det foreliggende grundlag vurderer Region Midtjylland efter habitatbekendtgørelsens § 10, at det ansøgte projekt vil beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for bilag IV-arter. Vurderinger for de bilag IV-arter, som ved deres udbredelse og levevis er relevante at vurdere i forhold til projektet, fremgår nærmere nedenfor.

Markfirben

Der foreligger ikke registreringer af markfirben i eller indenfor 1 kilometer af projektområdet²¹.

Markfirbenets yngle- og rasteområder kendetegnes som en række forskellige levesteder, lige fra menneskeskabte levesteder såsom vejskrånninger, jernbaneskrånninger og råstofgrave (typisk grusgrave) over til mere naturlige yngle- og rasteområder som overdrev, heder, højmoser, strandenge, klitter og kystskrænter. Kendetegnende for disse yngle- og rasteområder er, at de indeholder solvendte skrånninger med veldrænende, løse jordtyper og sparsom bevoksning, typisk lave urter eller et løst dække af græsser. Rasteområderne om vinteren skal være veldrænede og solvendte skrånninger²².

²¹ DCE, Novana, artsbeskrivelser 2021, markfirben

²² Christian Kjær, Morten Elmeros, Henning Heldbjerg, Ane Kirstine Brunbjerg, Rasmus Mohr Mortensen, Jesper Bladt og Peter Mikkelsen 2023. ARTER 2021: NOVANA Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 148 s. - Videnskabelig rapport nr. 530, <http://dce2.au.dk/pub/SR530.pdf>

Eftersom projektområdet indeholder soleksponerede sydvendte skråninger med veldrænende, løse jordtyper og sparsom bevoksning, vurderes råstofgraven at indeholde egnede yngle- og rasteområder for markfirben.

Fagkonsulent har for ansøger foretaget naturgennemgange med søgning efter bilag IV-arter ift. projektområdet, herunder særligt eftersøgt for markfirben ved besigtigelser af de sydvendte skråninger. Der blev ikke fundet individer af markfirben under feltundersøgelser af projektområdets egnede yngle- og rasteområder (bilag 2).

Region Midtjylland vurderer på baggrund af de udførte feltundersøgelser for markfirben, herunder særligt besigtigelserne af sydvendte skråninger i projektområdet, at markfirben ikke har yngle- eller rasteområder i projektområdet eller dets umiddelbare omgivelser, hvorfor projektet ikke vil påvirke disse.

Det ansøgte projekt vurderes hertil i øvrigt ikke at påvirke områdets egnethed for markfirben, idet der fortsat efterlades skrænter egnet som yngle- og rasteområder for markfirben.

Stor vandsalamander

Stor vandsalamanders yngleområder til æglægning er våde naturtyper med fritstående vand som søer, herunder temporære søer, som skal være vandholdige i artens æglægningsperiode fra april til juni²³.

Region Midtjylland bemærker, at der i projektområdet forekommer to søer på efterbehandlede arealer samt bassiner anvendt til vådsortering. Dertil forekommer der flere potentielt egnede rasteområder i området for stor vandsalamander.

Ved besigtigelsen den 30. august 2024 blev der registreret et enkelt voksent individ af stor vandsalamander under en træplade, og det vurderes, at især det centrale vandhul kan fungere som ynglested for arten (bilag 2).

Vandhullet fremstod ved alle tre besigtigelser med grumset vand og uden udbredt undervandsvegetation, men enkelte steder fandtes mindre bestande af græsser, herunder mannasødgræs, som arten ofte benytter til æglægning. Selvom der ikke blev konstateret æg eller larver ved besigtigelserne, vurderes vandhullet egnet som ynglested for stor vandsalamander. Det forventes, at vandhullet med tiden vil udvikle sig til et bedre ynglested, efterhånden som flere arter af vand- og sumpplanter etablerer sig. Dette vil kunne medføre en reduktion i vandets uklarhed og samtidig skabe bedre muligheder for

²³ DCE, Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets Bilag IV, rapport nr. 530, 2023, 12.2

æglægning i lavt, varmt vand. Samlet set vurderes tilstedeværelsen af vandhullet samt de nærliggende søer og bassiner at udgøre et egnet yngleområde for stor vandsalamander i området (bilag 2).

Som det fremgår af DCE's håndbog for bilag IV-arter, kan stor vandsalamanders valg af overvintringsrasteområder ikke henføres til nærmere naturtyper. De typiske overvintringsrasteområder er rådne stammer, hulrum i jorden, forekomst af store sten (i stendiger eller gamle sylstensfundamenter)²⁴. Videre henviser håndbogen til anden faglitteratur, hvoraf det fremgår, at stor vandsalamanders vandringsadfærd og spredningsevne fører til, at arten typisk kan kolonisere nye vandhuller på en afstand op til 580 m, og kun i enkelte tilfælde i større afstande på op til 800 m²⁵.

I forhold til individbeskyttelse af bilag IV-arter vurderes risikoen for individdrab at være meget begrænset. Stor vandsalamander er overvejende nataktiv og opholder sig i højere, fugtig vegetation. Grusgravens åbne tørre flader vurderes ikke at udgøre egentlige rasteområder for arten, og overlap mellem artens aktivitetsperioder og maskinaktivitet i graven vurderes kun at forekomme i meget begrænset omfang. Af Tabel 2 fremgår det, hvornår stor vandsalamander er mest sårbar.

Tabel 2. Perioder, hvor stor vandsalamander er sårbar over for anlægsaktiviteter.

Opholdssted	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
Mellem raste- og ynglesteder			■	■								
Ynglesteder			■	■	■	■	■	■				
Vandring fra vandhul til rasteområde								■	■			
Sommerrastesteder			■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Vinterrastesteder	■	■	■							■	■	■

I forhold til økologisk funktionalitet vurderes projektet ikke at indebære negative påvirkninger. Stor vandsalamanders vigtigste yngleområder knytter sig til vandhullet samt nærliggende efterbehandlede søer, og disse berøres ikke af projektet. Projektområdet omfatter ikke væsentlige rasteområder, og der findes flere alternative egnede habitater i nærområdet. Det vurderes derfor, at området frembyder tilstrækkelige muligheder for at opretholde både yngle- og rastefunktionaliteten for arten i området.

Strandtudse

Der er ikke registreret strandtudse inden for projektområdet eller i en radius af 10 km omkring projektområdet. Som yngleområde

²⁴ DCE, Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets Bilag IV, rapport nr. 530, 2023, 7.2.

²⁵ DCE, Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets Bilag IV, rapport nr. 530, 2023, 5. underafsnit.

foretrækker strandtudsens lavvandede og lysåbne vandsamlinger. Som rasteområde kræver strandtudsens åbne arealer med enten ingen eller meget lav bevoksning. Egnede områder er typisk klitformationer med vindbrud i bevoksningen, enge og strandenge med meget lav vegetation og vegetationsfattige klippekyster samt aktive råstofgrave, hvor der indvindes sand og grus.²⁶

Projektområdets andel areal, hvor der har fundet råstofindvinding sted, vurderes generelt at kunne frembyde egnede yngle- og rasteområder for arten, hvortil forefindes enkelte vandhuller i grusgraven, som kan være sommerudtørrende.

Projektet vurderes ikke at omfatte aktiviteter, der kan påvirke yngle- og rasteområder for strandtudse. Ved denne vurdering, lægges vægt på, at der er foretaget undersøgelse af relevante våde arealer for padder, og at det i forhold til registrerede forekomster af arten ikke kan forventes, at projektområdet indeholder rasteområder for arten.

Spidssnudet frø

Spidssnudet frøs yngleområder til æglægning er våde naturtyper med fritstående vand som søer, herunder temporære søer, der skal være vandholdige i artens æglægningsperiode fra marts til april.

Region Midtjylland bemærker, at der i projektområdet forekommer to søer samt anvendte bassiner med vådsortering. Af fagkonsulentens notat fremgår det, at der i forbindelse med feltundersøgelser i området i 2024 og 2025, ikke er registreret spidssnudet frø (bilag 2).

Om artens vandringsadfærd og spredningsevne fremgår det af DCE's håndbog med gengivelse af observationer fra anden faglitteratur, at individer typisk opholder sig få meter fra ynglevandhullet, men undtagelsesvis vandrer lidt over 1 km fra vandhullet²⁷.

Region Midtjylland bemærker hertil, at der ikke foreligger registreringer af arten i omgivelser til projektet eller indenfor en radius på 1 km.

Derudover lægges der vægt på, at der er foretaget undersøgelse af alle relevante våde arealer, og at det i forhold til registrerede forekomster af arten ikke kan forventes, at projektområdet indeholder rasteområder for arten.

Regionen vurderer på baggrund af en målrettet eftersøgning efter padder, samt eksisterende data, at projektet ikke kan forventes at påvirke bilag IV-arten spidssnudet frø.

²⁶ Opdatering af: Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV, Aarhus Universitet, DCE, Videnskabelig rapport nr. 520"

²⁷ DCE, Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets Bilag IV, rapport nr. 530, 2023, 10.3, 6. underafsnit.

Ved denne vurdering lægges vægt på, at der er foretaget feltundersøgelse af projektområdets relevante våde arealer, hvor arten ikke er fundet.

Flagermus

Projektområdet indbefatter ingen træer, bygninger eller vegetation, som kan udgøre reder for flagermus eller ledelinjer af betydning for fødesøgning. Der foreligger hertil ingen registreringer af flagermus indenfor eller i de nære omgivelser til projektområdet. Projektet vurderes på dette grundlag ikke at skade individer eller yngle- og rasteområder for nogen arter af flagermus.

Odder

Der findes ingen egnede yngle- og rasteområder for odder, som våde naturtyper indenfor for projektområdet eller i dets umiddelbare omgivelser. Da der ikke indvindes under grundvandsspejlet, vurderes projektet hertil ikke at kunne påvirke yngle- og rasteområder i form af søer eller vandløb uden for det ansøgte areal. Projektet vurderes på dette grundlag ikke at påvirke bilag IV-arten odder.

C.4 Samlet bilag IV-artsvurdering

På det foreliggende grundlag vurderer Region Midtjylland efter habitatbekendtgørelsens § 10, at det ansøgte projekt ikke kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for bilag IV-arter herunder den økologiske funktion af disse. Vurderingen sker på grundlag af indsendt dokumentation over gennemførte naturundersøgelser som indbefatter feltundersøgelser for relevante bilag IV-arter og på baggrund af viden om forekomsten af bilag IV-arter i og omkring projektområdet.

Den eneste bilag IV-art, som er fundet i nærheden af projektområdet eller indenfor projektområdet, er stor vandsalamander ved observationen af et enkelt voksent individ i forbindelse med feltundersøgelser i august 2024 under en træplade ved tidligere sedimentationsbassin, som i dag frembyder et vandhul centralt i den tidligere aktive del af grusgraven, som på det foreliggende grundlag vurderes at kunne være et egnet og anvendt ynglested for arten. Hertil kommer nærliggende søer og vådsorteringsbassiner, der kan understøtte bestandens ynglebehov.

Det ansøgte projekt omfatter ikke det pågældende vandhul, ligesom øvrige vandhuller og sorteringsbassiner i grusgraven friholdes fra indvinding og opfyldning. Hertil vurderes projektet ikke at medføre ændringer eller tilstandsændringer af vandhuller i grusgraven, idet der ikke indvindes under grundvandsspejlet, og på baggrund af, at den fortsatte vandindvinding er af et lille omfang på 9 m³ i døgnet,

som under driften har vist ikke at udtørre eller i øvrigt påvirke de eksisterende vandhuller i grusgraven.

I forbindelse med ansøgte den fortsatte indvinding i grusgraven, vurderes der ikke at foreligge nogen konkret og påregnelig nærmere risiko for, at individer af arten måtte gå tabt under projektet. Projektet vurderes ikke, at omfatte egnede yngle- og rasteområder for arten, hvortil vandsalamander primært er nataktiv, mens maskinaktiviteter i grusgraven med kørsler overvejende foregår i dagperioden og dermed døgnets lyse timer. Om kørselsmønstrer bemærkes, at transporten under denne udvidede og fortsatte råstofindvinding ikke ændres, hvorefter det ikke er transportvejen, som går udenom de tidligere sedimentationsbassiner, som anvendes. Herved vil der alene være tale om sparsom kørsel på denne transportvej. Artens typiske fourageringsområder vurderes hertil ikke at blive påvirket i noget omfang af betydning af projektarealet.

I forhold til den økologiske funktionalitet af yngle-/rasteområder for stor vandsalamander, vurderes projektet ikke at indbefatte nogen negativ indvirkning. Projektområdet rummer ikke væsentlige yngle- og rasteområder. Der findes flere alternative egnede raste- og fourageringsområder tættere på vandhullerne i grusgraven, som kan fungere som yngle- og rasteområder.

Region Midtjylland vurderer derfor, at projektet ikke medfører risiko for forringelser af den økologiske funktionalitet af stor vandsalamanders yngle- og rasteområder, og at der samtidig ikke er risiko for forsætligt drab af bilag IV-arter eller forsætlig ødelæggelse eller indsamling af æg i naturen, jf. artsfredningsbekendtgørelsens § 10, stk. 1.

Der forefindes hertil ikke øvrige projekter eller planlægning, som sammen med projektet vurderes at ændre vurderingen eller medføre betydende kumulative barriereeffekter overfor de relevante bilag IV-arter.